

КОМПОНЕНТНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

¹Шерман Є. М., к. екон. наук,

²Шерман М. І., д. пед. наук, професор,

²Самчинська Я. Б., к. екон. наук, доцент

¹Україна, м. Херсон, Херсонське навчально-виховне об'єднання «Хабад»,

²Україна, м. Херсон, Херсонський державний університет,

ARTICLE INFO

Received 10 February 2017

Accepted 21 February 2017

Published 10 March 2017

KEYWORDS

integral assessment, organizational and economic mechanism of the enterprise, food industry enterprises, component, analysis.

ABSTRACT

The accelerated development of the food industry is one of priorities of the state social and economic policy of Ukraine. The article deals with the component analysis of the development levels of food industry enterprises on the example of Kherson creameries. It is aimed at determination of their real development level, working up of measures for increasing the low level and fixing of the high development level of the enterprises under research. The basic organizational and economic components are established, which provide the management efficiency of food industry enterprises: innovation, marketing, technical-technological and motivational.

The development levels on organizational and economic components are base for determination of an integrated index of the development level of enterprise. It is offered to calculate this indicator as an average geometrical from multiplication of the development level index on organizational component and the development level index on economic component. Results of calculations of integrated indexes of the development levels of food industry enterprises are provided.

The practical application of the proposed approach regarding the calculation of the integral index of the development level makes it possible to monitor the situation of food industry enterprises and to ground the organizational support of the investigated companies taking into account specifics of food industry.

© 2017 The Authors.

Постановка проблеми. Прискорений розвиток харчової промисловості є одним з пріоритетів державної соціально-економічної політики. Для того, щоб максимально врахувати специфіку діяльності цієї галузі, пропонуємо застосувати компонентний аналіз організаційно-економічного механізму даних підприємств у розрізі таких складових: організаційна, що містить управлінську, інформаційно-комунікаційну, кадрову та мотиваційну компоненти, та економічна складова, що враховує: техніко-технологічну, фінансову, інвестиційну, інноваційну, маркетингову та екологічну компоненти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку підприємств харчової промисловості присвятили праці такі вітчизняні вчені, як М.П. Бутко [1], Б.М. Данилишин [4], Л.В. Дейнеко [3, 4], П.Т. Саблук [5] та ін. Незважаючи на значну кількість праць з оцінки розвитку підприємств, потребує розробки та надання практичних рекомендацій методика визначення рівня розвитку діяльності підприємств, яка б враховувала специфіку галузі.

Метою дослідження є аналіз компонентів організаційно-економічного механізму розвитку підприємств харчової промисловості Херсонської області та розробка практичних рекомендацій щодо його формування і реалізації.

Основні результати дослідження. Пропонуємо оцінити рівень розвитку підприємств харчової промисловості шляхом проведення компонентного аналізу на прикладі маслозаводів Херсонської області. З метою визначення вагових коефіцієнтів було використано метод ранжування, що передбачає упорядкування елементів за мірою збільшення або зменшення пріоритетності за деякою ознакою. Дослідження проводилось шляхом анкетування експертів, під час якого визначались ранги кожного показника окремо за основними функціональними складовими оцінки рівня розвитку підприємства. При цьому мінімальний ранг присвоювався найбільш вагомому показнику у відповідній групі.

У якості експертів були задіяні 15 фахівців підприємств харчової промисловості. При ранжуванні експерт-фахівець розташовує компоненти в порядку, який представляється йому найбільш раціональним, і надає кожному з них числа натурального ряду – ранги. При цьому ранг 1 отримує найбільш вагомий фактор, а ранг n – найменш вагомий [2].

Узгодженість думок експертів оцінюється за допомогою коефіцієнта конкордації W , тобто загального коефіцієнта рангової кореляції для групи, що складається із m експертів. Для розрахунку значення коефіцієнта конкордації спочатку знаходиться сума рангів по кожному показнику, отримана від усіх експертів, а потім – різниця між цією сумою і середньою сумою рангів.

Далі розраховується сума квадратів різниць (відхилень). Очевидно, що дана величина має максимальне значення у випадку, коли всі експерти дають однакові оцінки. Дослідження здійснювалося за умовою, що під час оцінювання експерт не може давати кільком показникам однакові оцінки. У такому випадку відсутні зв'язні ранги, а розрахунок коефіцієнта конкордації W проводиться за формулою:

$$W = \frac{12 \cdot \sum_{i=1}^n (S_i - S_{\text{ср}})^2}{m^2 \cdot (n^3 - n)}, \quad (1)$$

де S_i – сума рангових оцінок експертів за кожним показником;

$S_{\text{ср}}$ – середня сума рангів для всіх показників;

m – кількість експертів;

n – кількість показників.

Для підтвердження значущості коефіцієнта конкордації здійснено його оцінку за допомогою критерію Пірсона (χ^2), розрахункове значення якого визначається за формулою:

$$\chi_{\text{дв}}^2 = W \cdot m \cdot (n - 1). \quad (2)$$

Розраховане значення зіставляється з табличним значенням ($\chi_{\text{дв}}^2$) для $n-1$ ступенів свободи та довірчої ймовірності ($P=0,95$). Якщо $\chi_{\text{дв}}^2 > \chi_{\text{дв}}^2$, то коефіцієнт конкордації істотний.

Після підтвердження істотності коефіцієнта конкордації здійснено оцінку вагомості одиничних показників за кожною компонентою. Розрахунок коефіцієнтів вагомості показників здійснювався за формулою:

$$\beta_i = \frac{m \cdot n - S_i}{0,5 \cdot m \cdot n \cdot (n - 1)}, \quad (3)$$

За розрахованими значеннями коефіцієнтів конкордації можна стверджувати, що думки експертів щодо вагомості представлених показників є достатньо узгодженими. Це дозволило визначити коефіцієнти вагомості окремо по кожному одиничному показнику та по кожній компоненті.

Для інтерпретації оцінок рівня розвитку підприємств рекомендовано використовувати шкалу бажаності Харрінгтона. Згідно цієї шкали інтерпретувати рівні розвитку треба таким чином:

- 1) 0-0,2 – дуже низький рівень розвитку;
- 2) 0,2-0,37 – низький рівень розвитку;
- 3) 0,37-0,63 – середній рівень розвитку;
- 4) 0,63-0,8 – високий рівень;
- 5) 0,8-1,0 – дуже високий рівень.

Індекс рівня розвитку по кожній компоненті ($I_D^{\hat{E}}$) запропоновано розраховувати за формулою:

$$I_D^{\hat{E}} = \sum_{i=1}^n \beta_i \cdot z_i, \quad (4)$$

де β_i – вага i -го показника окремої компоненти;

z_i – стандартизоване значення i -го показника окремої компоненти.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за управлінською компонентою представлено в табл. 1.

Таблиця 1. Індеси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за управлінською компонентою, (розробка авторів)

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,393	0,424	0,312	0,374	0,286
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,264	0,251	0,278	0,397	0,378
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,384	0,449	0,314	0,223	0,216
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,522	0,551	0,692	0,494	0,742
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,682	0,526	0,827	0,778	0,608
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,435	0,364	0,324	0,424	0,351

При розрахунку індексів розвитку підприємств за кожною компонентою було використано коефіцієнти вагомості, визначені експертним шляхом.

Як показують дані табл. 1, протягом 2010-2014 рр. не спостерігається чіткої тенденції зміни індексів рівня розвитку підприємств за управлінською компонентою.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку за кадровою компонентою представлено в табл. 2.

Таблиця 2. Індеси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за кадровою компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,526	0,324	0,368	0,451	0,523
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,397	0,342	0,326	0,481	0,434
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,685	0,583	0,245	0,218	0,321
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,461	0,362	0,497	0,671	0,645
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,563	0,412	0,658	0,622	0,421
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,437	0,441	0,523	0,434	0,279

Отримані оцінки свідчать, що у 2014 р. більшість підприємств мають середній або високий рівень розвитку за кадровою компонентою.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за мотиваційною компонентою представлено в табл. 3.

Таблиця 3. Індеси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за мотиваційною компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,416	0,362	0,325	0,316	0,407
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,326	0,281	0,349	0,466	0,448
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,368	0,392	0,317	0,205	0,312
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,506	0,522	0,689	0,645	0,462
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,617	0,487	0,595	0,614	0,686
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,249	0,315	0,265	0,367	0,378

Дані табл. 3 за 2010-2014 рр. свідчать про нестабільний рівень розвитку підприємств харчової промисловості за мотиваційною компонентою.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку за інформаційно-комунікаційною компонентою представлено в табл. 4.

В цілому більшість підприємств харчової промисловості мають позитивну динаміку зміни рівня розвитку підприємств за інформаційно-комунікаційною компонентою.

Розрахунок індексу рівня розвитку за кожною складовою пропонується здійснювати шляхом множення індексів розвитку відповідних компонент на їх вагомість. Результати ранжування представлено в табл. 5.

Таблиця 4. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за інформаційно-комунікаційною компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,384	0,414	0,364	0,397	0,544
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,558	0,634	0,714	0,727	0,826
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,772	0,795	0,616	0,544	0,637
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,726	0,764	0,528	0,724	0,618
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,785	0,792	0,815	0,869	0,843
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,639	0,524	0,619	0,724	0,519

Таблиця 5. Результати ранжування компонент організаційної складової розвитку підприємств харчової промисловості

Компонента	Сума рангів (S_i)	Середня сума рангів ($S_{\text{ср}}$)	Квадрат відхилення, $(S_i - S_{\text{ср}})^2$	Коефіцієнт конкордації, (W)	Критерій Пірсона		Коефіцієнт вагомості компоненти, β_i
					$\chi^2_{\text{дгд}}$	$\chi^2_{\text{ддд}}$	
1. Управлінська	48	37,5	110,25	0,858	38,60	11,34	0,1333
2. Кадрова	19		342,25				0,4556
3. Мотиваційна	26		132,25				0,3778
4. Інформаційно-комунікаційна	57		380,25				0,0333

Результати розрахунків індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за організаційною складовою відображені в табл. 6.

Таблиця 6. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за організаційною складовою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,419	0,387	0,326	0,363	0,372
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,315	0,287	0,326	0,445	0,427
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,431	0,457	0,316	0,226	0,280
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,515	0,522	0,660	0,582	0,619
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,645	0,505	0,716	0,698	0,620
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,372	0,361	0,338	0,414	0,357

Оцінку рівнів розвитку підприємств харчової промисловості за організаційною складовою представлено в табл. 7.

Дані табл. 7 свідчать, що протягом 2010-2014 рр. жодне з досліджуваних підприємств не мало дуже низького або дуже високого рівня розвитку за організаційною складовою. У 2010 р. 16,7 % аналізованих підприємств мали низький рівень розвитку за організаційною складовою, 66,6 % – середній і 16,7 % – високий рівень.

В 2011 р. ситуація погіршилась. Низький рівень розвитку отримали 33,3 % аналізованих підприємств. У 2012 та 2013 рр. більша частина підприємств погіршили свій рівень розвитку за організаційною складовою до низького рівня. У той же час 33,3 % досліджуваних підприємств, а саме ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» та ПАТ «Херсонський маслозавод» спромоглися підвищити рівень розвитку за даною складовою до високого рівня.

У 2014 р. жодне з підприємств вже не мало високого рівня розвитку за організаційною складовою, що є негативним явищем.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за фінансовою компонентою представлено в табл. 8.

Динаміку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за фінансовою компонентою наведено на рис. 1.

Як свідчать представлені на рис.2 дані, протягом 2010-2014 років не спостерігається чіткої тенденції зміни рівнів розвитку підприємств за фінансовою компонентою.

Таблиця 7. Рівні розвитку підприємств харчової промисловості Херсонської області за організаційною складовою, авторська розробка

Рівень розвитку	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
Низький рівень $0,2 < I_{орг} < 0,37$	ПАТ «Каланчацький маслозавод»	ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»
Середній рівень $0,37 < I_{орг} < 0,63$	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод»		ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод»
Високий рівень $0,63 < I_{орг} < 0,8$	ПАТ «Херсонський маслозавод»		ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод»	ПАТ «Херсонський маслозавод»	

Таблиця 8. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за фінансовою компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,068	0,075	0,184	0,113	0,145
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,223	0,292	0,254	0,218	0,265
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,205	0,279	0,498	0,386	0,325
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,755	0,671	0,634	0,625	0,575
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,423	0,654	0,511	0,659	0,697
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,575	0,589	0,678	0,625	0,722

Результати розрахунку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за інноваційною компонентою представлено в табл. 9.

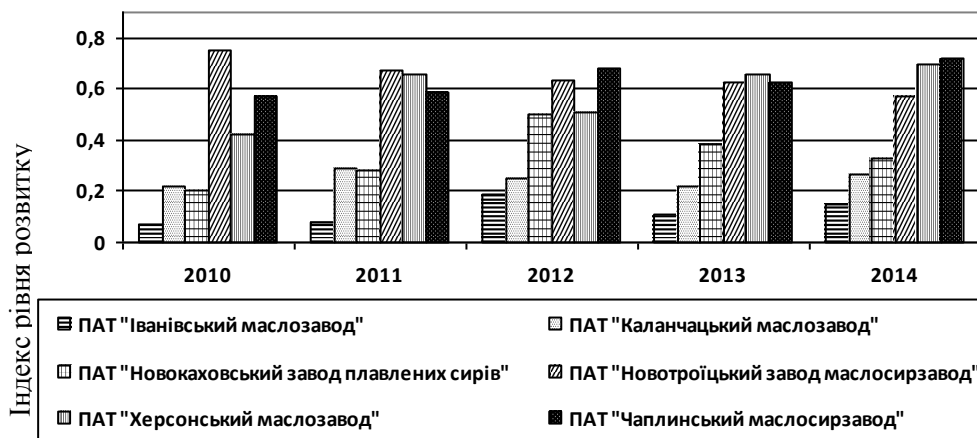

Рис. 1. Динаміка індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за фінансовою компонентою

Таблиця 9. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за інноваційною компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,061	0,102	0,183	0,167	0,181
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,165	0,215	0,157	0,176	0,196
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,155	0,189	0,340	0,251	0,294
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,727	0,724	0,412	0,288	0,219
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,294	0,389	0,321	0,319	0,584
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,474	0,408	0,514	0,446	0,706

Отримані оцінки свідчать, що більшість підприємств мають низький та дуже низький рівень розвитку за інноваційною компонентою.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку за інвестиційною компонентою представлено в табл. 10.

Таблиця 10. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за інвестиційною компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,109	0,122	0,203	0,158	0,222
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,146	0,219	0,256	0,188	0,257
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,184	0,166	0,298	0,337	0,344
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,788	0,732	0,542	0,518	0,313
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,328	0,582	0,432	0,368	0,588
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,533	0,634	0,536	0,632	0,724

Дані табл.10 за 2014 р. свідчать, що, як і у випадку з результатами по інноваційній компоненті, більшість досліджуваних підприємств мають низький рівень розвитку.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за маркетинговою компонентою представлено в табл. 11.

Таблиця 11. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за маркетинговою компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,161	0,321	0,346	0,319	0,328
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,232	0,384	0,307	0,329	0,278
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,312	0,357	0,678	0,667	0,358
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,712	0,808	0,539	0,646	0,341
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,657	0,781	0,587	0,634	0,747
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,661	0,295	0,749	0,681	0,828

Дані табл. 11 свідчать, що переважна більшість підприємств знаходяться на низькому рівні розвитку маркетингової складової/

Результати розрахунку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за техніко-технологічною компонентою представлено в табл. 12.

З даних табл. 12 видно, що в цілому більшість підприємств мають негативну динаміку рівнів розвитку за техніко-технологічною компонентою.

Результати розрахунку індексів рівня розвитку за екологічною компонентою представлено в табл. 13.

Дані табл. 13 за 2010-2014 рр. свідчать, що більшість досліджуваних підприємств приділяє значну увагу екологічним питанням при здійсненні своєї діяльності (66,7 % підприємств у 2014 р. мають високий та дуже високий рівень розвитку за екологічною компонентою).

Таблиця 12. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за техніко-технологічною компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,415	0,438	0,497	0,416	0,487
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,692	0,677	0,584	0,495	0,442
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,634	0,684	0,487	0,390	0,497
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,788	0,867	0,613	0,487	0,523
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,619	0,692	0,486	0,498	0,447
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,587	0,463	0,647	0,687	0,796

Таблиця 13. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за екологічною компонентою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,273	0,355	0,475	0,398	0,327
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,379	0,318	0,325	0,416	0,495
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,522	0,655	0,689	0,705	0,745
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,876	0,594	0,674	0,703	0,707
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,689	0,744	0,805	0,835	0,886
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,876	0,885	0,872	0,875	0,884

Результати ранжування компонент економічної складової розвитку підприємств харчової промисловості представлено в табл. 14.

Таблиця 14. Результати ранжування компонент економічної складової розвитку підприємств харчової промисловості, авторська розробка

Компонента	Сума рангів (S_i)	Середня сума рангів, ($S_{\text{сеп}}$)	Квадрат відхилення, ($S_i - S_{\text{сеп}}$) ²	Коефіцієнт конкордації, (W)	Критерій Пірсона		Коефіцієнт вагомості компоненти, β_i
					$\chi^2_{\text{дi cф}}$	$\chi^2_{\text{дi aдe}}$	
1. Фінансова	31	52,5	462,25	0,738	55,34	15,09	0,2622
2. Інноваційна	26		702,25				0,2844
3. Інвестиційна	38		210,25				0,2311
4. Маркетингова	61		72,25				0,1289
5. Техніко-технологічна	79		702,25				0,0489
6. Екологічна	80		756,25				0,0445

Результати розрахунку індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості за економічною складовою відображені в табл. 15.

Таблиця 15. Індекси рівня розвитку підприємств харчової промисловості за економічною складовою, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,113	0,155	0,237	0,193	0,221
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,219	0,285	0,253	0,236	0,264
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,235	0,274	0,438	0,387	0,352
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,756	0,724	0,538	0,504	0,386
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,416	0,584	0,460	0,492	0,642
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,562	0,517	0,615	0,597	0,742

Оцінку рівнів розвитку досліджуваних підприємств за організаційною складовою представлено в табл. 16.

Таблиця 16. Рівні розвитку підприємств харчової промисловості Херсонської області за економічною складовою, авторська розробка

Рівень розвитку	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
Дуже низький рівень $0 < I_{ЕК} < 0,2$	ПАТ «Іванівський маслозавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод»		ПАТ «Іванівський маслозавод»	
Низький рівень $0,2 < I_{ЕК} < 0,37$	ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод»	ПАТ «Каланчацький маслозавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»
Середній рівень $0,37 < I_{ЕК} < 0,63$	ПАТ «Херсонський маслозавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Херсонський маслозавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»
Високий рівень $0,63 < I_{ЕК} < 0,8$	ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»			ПАТ «Херсонський маслозавод» ПАТ Чаплинський маслосирзавод»

Рівні розвитку за організаційною та економічною складовою є базою для визначення інтегрального індексу рівня розвитку підприємства. Запропоновано визначати його як середню геометричну з добутку індексу рівня розвитку за організаційною складовою та індексу рівня розвитку за економічною складовою:

$$I_P = \sqrt{I_{ОРГ} \cdot I_{ЕК}}, \quad (5)$$

де $I_{ОРГ}$ – індекс розвитку підприємства за організаційною складовою;

$I_{ЕК}$ – індекс розвитку підприємства за економічною складовою.

Результати розрахунків інтегральних індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості відображені в табл. 17.

Таблиця 17. Загальний інтегральний індекс рівня розвитку підприємств харчової промисловості Херсонської області, авторська розробка

Підприємство	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ПАТ «Іванівський маслозавод»	0,218	0,245	0,278	0,265	0,287
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	0,263	0,286	0,287	0,324	0,336
ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	0,318	0,354	0,372	0,296	0,314
ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»	0,624	0,615	0,596	0,542	0,489
ПАТ «Херсонський маслозавод»	0,518	0,543	0,574	0,586	0,631
ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	0,457	0,432	0,456	0,497	0,515

Динаміку інтегральних індексів рівня розвитку досліджуваних підприємств представлено на рис.2.

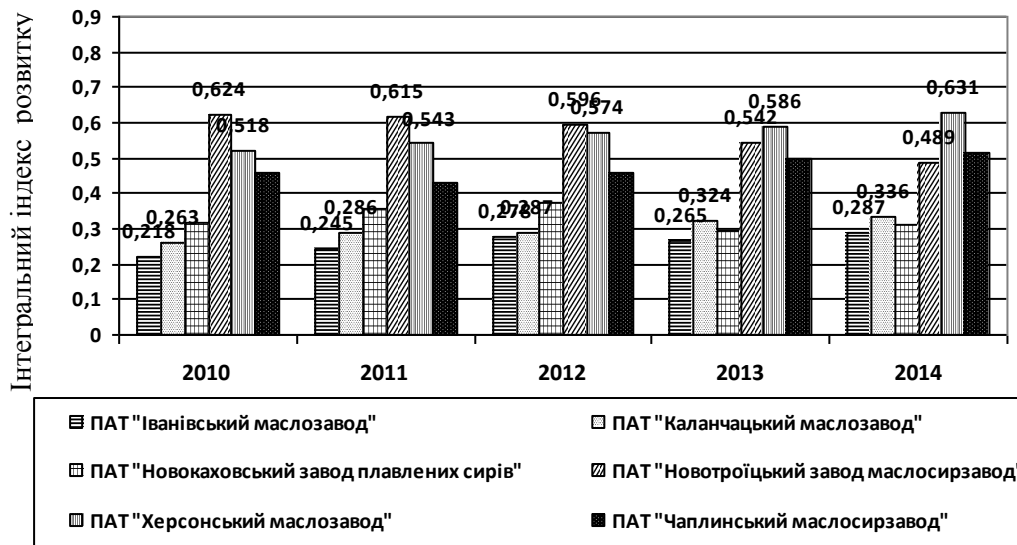

Рис. 2. Динаміка інтегрального індексу рівня розвитку підприємств харчової промисловості Херсонської області за 2010-2014 рр.

Оцінку інтегральних індексів рівня розвитку підприємств харчової промисловості Херсонської області за 2010-2014 рр. представлено в табл. 18.

Таблиця 18. Рівні розвитку підприємств харчової промисловості Херсонської області, авторська розробка

Рівень розвитку	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
Низький рівень $0,2 < I_p < 0,37$	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів»	ПАТ «Іванівський маслозавод» ПАТ «Каланчацький маслозавод» ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод»
Середній рівень $0,37 < I_p < 0,63$	ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод»	ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод»	ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів» ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод»	ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод» ПАТ «Чаплинський маслосирзавод» ПАТ «Херсонський маслозавод»	ПАТ «Новотроїцький маслосирзавод»
Високий рівень $0,63 < I_p < 0,8$					ПАТ «Херсонський маслозавод»

За даними табл. 18 можна зробити висновок, що найкращі показники діяльності має ПАТ «Херсонський маслозавод». Низьким рівнем розвитку характеризується діяльність ПАТ «Іванівський маслозавод», ПАТ «Каланчацький маслозавод» та ПАТ «Новокаховський завод плавлених сирів».

Виходячи з вищезазначеного матеріалу, можна зробити такі **висновки**:

Рівні розвитку за організаційною та економічною складовою є базою для визначення інтегрального індексу рівня розвитку підприємства. Запропоновано визначати цей показник як середню геометричну з добутку індексу рівня розвитку за організаційною складовою та індексу рівня розвитку за економічною складовою.

Здійснений компонентний аналіз рівнів розвитку підприємств харчової промисловості дає можливість бачення дійсного стану їхнього розвитку, розробки заходів для підвищення низького та закріплення високого рівня розвитку. Використання на практиці запропонованого підходу щодо розрахунку інтегрального індексу рівня розвитку дозволяє здійснювати моніторинг стану підприємств, обґрунтувати організаційне забезпечення розвитку досліджуваних підприємств з врахуванням специфіки діяльності підприємств харчової промисловості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутко М. П. Розвиток харчової промисловості в регіональних господарських системах України / М. П. Бутко, А. Г. Ясько // Агросвіт. – 2010. – № 9. – С. 2-9.
2. Гнатієнко Г.М. Експертні технології прийняття рішень: Монографія / Г.М. Гнатієнко, В.Є. Снитюк. – К.: ТОВ "Маклаут", 2008. – 444 с.
3. Дейнеко Л. В. Просторовий розвиток харчової промисловості України / Л. В. Дейнеко, П. М. Купчак // Економіка. Управління. Інновації: зб. наук. праць. – Житомир: Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2009. – Вип. 1(2). – С. 13-25.
4. Продовольчий комплекс України: стан і перспективи розвитку / [Л. В. Дейнеко, А. О. Коваленко, П. І. Коренюк, Е. І. Шелудько; за ред. Б. М. Данилишина] – К.: Наук. думка, 2007. – 276 с.
5. Саблук П.Т. Глобалізація і продовольство: монографія / П.Т. Саблук, О.Г. Білорус, В.І. Власов. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 632 с.
6. Тридід О.М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства: Монографія / О.М. Тридід. – Х.: Вид. ХДЕУ, 2002. – 364 с.
7. Тульчинська С.О. Функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного процесу /Тульчинська С.О.//Стратегічні пріоритети. 2008. – №1(6). – С.98-106.
8. Samchynska, Y.V., Vinnyk, M.O. (2015). Auditing services for assurance in evaluation of companies' information systems and technologies efficiency. Actual Problems of Economics: Scientific Economic Journal, 2015, №8 (170).